

Paraules de benvinguda al Claustre universitari a càrrec del Rector Nadal Batle

Excma. Sra., Excm. Sr., honorables autoritats, Srs. claustrals, senyores, senyors:

L'any passat vam tenir una inauguració de curs poc comuna. La nostra comunitat autònoma estrenava l'Estatut i la Universitat de les Illes Balears, que vol i ha d'ésser un membre viu de la col·lectivitat a què pertany, va voler contribuir a aquesta estrena. Vam demanar al màxim representant de la comunitat, és a dir, al president del seu Govern, que es dignàs a presidir l'acte, i hi va accedir. Tinguérem per primera vegada una presidència no acadèmica en un acte acadèmic propi de la Universitat. Celebràrem així un esdeveniment per a tots el qui estimen aquest arxipèlag.

La cerimònia d'avui té també una estructura poc usual per a un inici de curs. No és habitual aplegar en un mateix acte un doctorat honoris causa i una obertura d'any acadèmic. Per bé que la circumstància és innovadora, no és inèdita. Hi ha hagut, i no fa gaire, d'altres rituals de començament d'any escolar amb el mateix contingut formal.

No em queda gaire per afegir ni per explicar sobre la figura i la personalitat del qui tot just hem investit. Les brillants paraules de l'acadèmic i professor Camilo José Cela han deixat poc espai a aquells que no gaudeixen de la capacitat ni l'habilitat en l'ús de la paraula que el nostre catedràtic de Literatura posseeix. Déu em guard de competir amb ell.

Només em resta per dir que la proposta del professor Tuñón de Lara va ésser una de les primeres que van tenir el vistiplau de la Junta de Govern d'ençà que jo tinc l'honor de presidir-la. L'únic retret que se'ns podria fer és argumentar que els mèrits de l'homenatjat són tants i tan profusos que aquesta proposta, o d'altres més importants potser, hauria d'haver estat feta abans. Admetem el retret genèric però no puc acceptar el blasme envers l'actual equip de Govern. Les actuacions anteriors no són responsabilitat nostra i, d'altra banda, essent el món actual tan veloçment baratadís com és, tenen la suficient obsolescència per declarar-les perilloses: *Gracias, don Manuel, por haber aceptado.*

En aquest curs que suara ha començat tenim com a tasca immediata i ineludible l'aprovació definitiva dels Estatuts de la nostra universitat, la redacció dels quals és un imperatiu legal que estableix la Llei orgànica de reforma universitària, de 25 d'agost de 1983. Nosaltres vam ésser els primers a tenir una composició i una reglamentació del Claustre constituent degudament aprovades. Van servir de models per a altres universitats de les mateixes característiques. Crec que seria bo continuar dins aquesta via de correcció. És convenient recordar que vam ésser prudents en la data de constitució del Claustre: fent-ho serenament ho vam fer de forma responsable. La Comissió d'Estatuts ja té feina avançada. Sabem, però, que la LRU és una llei que necessita disposicions complementàries que la desenvolupin. Aquesta normativa (en el cas de la nostra comunitat autònoma) és competència de les Corts, del Govern de l'Estat i del Ministeri d'Educació i Ciència, i la seva coneixença és indispensable per poder acabar de fer un projecte d'Estatuts, per tal com aquests s'hi han d'adaptar forçosament. Molt aviat tindrem aquesta normativa publicada al BOE, i aleshores podrem, amb plena seguretat, acabar d'arrodonir el projecte, que serà sotmès al Claustre constituent per a la seva consideració i perquè hi introdueixi les esmenes que, d'acord amb el procediment i la legalitat, cregui oportú de fer-hi.

Aprofit l'avinentsa per demanar la col·laboració i la comprensió de tots i també la vostra crítica constructiva. Hem de fer uns estatuts de tots per a tots. Ja sé que és molt difícil conjuminar els interessos i opinions d'un col·lectiu nombrós. En la sessió del Claustre en què vaig ésser reelegit Rector jo demanava uns estatuts responsables. Hem de fugir dels extremismes reglamentistes inoperants que petrifiquin i treguin la flexibilitat administrativa. No ens deixem enganyar, com féu Hera per Hefest, el qual li va construir un tron d'or i l'hi va oferir per tal que fos el seu seient a l'Olimp. El tron, però, tenia unes subtilíssimes cadenes d'or invisibles que empresonaren Hera, la qual va haver de pagar molt per aconseguir el seu alliberament.

No vulguem un equivalent del tron d'Hera com a estatuts de la nostra universitat. Diuen que l'Aurora va demanar a Zeus que atorgàs el do de la immortalitat a Títonos. Zeus, que de vegades era un poc baixà, concedí el do sense fixar-s'hi gaire i s'oblidà (potser amb certa malícia, o potser era un poc enze) d'atorgar-li també el do de l'eterna joventut. La cosa va acabar de forma tràgica (per bé que fossin déus, eren déus grecs). L'Aurora va tancar Títonos en una estança on aquest proferí sorolls inarticulats i catúfols cada vegada més senils i es convertí en un objecte inútil que arribà a ésser infinitament vell. No hem de voler, tampoc, que un excés de permissibilitat faci els estatuts inútils. Voler que durin massa és condemnar-los a la inutilitat, com Títonos.

Hi ha hagut un fet cabdal que ha marcat el curs passat i marcarà el vinent: les proves d'idoneïtat. Amb aquestes s'han estabilitzat a la nostra universitat vint-i-cinc titulars de facultat i divuit d'escola universitària. Ens en congratulam molt i fem expressió pública d'alegria. Estam certs que la seva estabilització contribuirà de forma pregona a l'assentament i la millora de la institució.

Han estat qualificats amb tres o més sisos quatre aspirants a professors titulars de facultat que no han superat les proves de forma definitiva, els quals ja han presentat recurs al Consell d'Universitats, talment com preveu l'Ordre ministerial de 7 de febrer de 1984. El Consell d'Universitats ja ha iniciat el procediment per consolidar-los. Vull que quedi clar que aquests professors tenen tot el nostre suport i que farem, dins el marc de la legislació i les demandes justes i raonables, tot el que podrem per aconseguir llur estabilització, tot reconeixent que el Consell d'Universitats és l'organisme que ha de prendre les decisions que hem d'acatar.

D'altres, malauradament, no han superat les proves ni tenen possibilitat legal de recórrer-hi en contra. La manca d'èxit en aquests casos s'ha d'atribuir a motius molt diversos: inexperiència, excés de càrrega docent, absència de mitjans adequats per dur a endavant certs tipus d'investigació i, en molts casos, excés de responsabilitat, car han hagut de posar en marxa laboratoris, nous estudis, biblioteques i d'altres serveis. Prendrem totes les mesures de què serem capaços per donar noves oportunitats d'estabilització a partir de l'any 1987 o abans, si ells volen. Per a això haurem de programar els adequats concursos de professorat d'acord amb la normativa vigent i amb la programació econòmica de la Universitat. La Junta de Govern ha nomenat una comissió per estudiar els problemes de les places i programar-se. El seu informe ens serà d'una gran ajuda. Hi ha també una tasca de futur no tan immediat. Hem de posar les bases mínimes perquè la nostra universitat pugui arribar a ésser la institució eficaç, al servei de la seva comunitat i respectada i coneguda arreu, que tots volem que sigui. Per a aquesta tasca necessitam la col·laboració desinteressada de tothom. En el temps que ens ha tocat de viure, la manera més productiva d'ésser egoïsta en el futur és no ésser egoïsta en el present. Si tots els que volem acabar la nostra vida acadèmica a la Universitat de les Illes Balears volem que el nostre desig es compleixi en condicions dignes i professionalment satisfactòries, hem d'estar disposats a cedir un poc de cadascuna de les nostres parcel·les. Només així, actuant de forma altruïsta i intel·ligent ara, podem aspirar a completar una honesta ambició egoïsta.

Dissortadament, els mitjans econòmics són limitats. Ja sé que aquesta afirmació és una tautologia, però de vegades no sabem calcular l'abast d'una tautologia. Des que a finals de 1982 vam agafar la direcció d'aquest organisme, hem tingut una millora important en molts d'aspectes. El tracte especial que ens ha dispensat la Secretaria d'Estat va contribuir de forma essencial a aquest millorament. Vull agrair-ho a l'Excel·lentíssima Senyora Carmina Virgili, així com també li vull agrair la deferència que ha tingut assistint a aquest acte. Cal dir, emperò, que vénen temps econòmicament difícils. Si bé els sous dels docents amb dedicació exclusiva no han assolit la fita que tenien fa anys, aquest ha estat el col·lectiu que ha tingut les taxes de creixement salarial més alt durant els dos darrers anys. Les previsions són que en tres anys es recuperi el terreny perdut respecte d'altres col·lectius ara més afavorits. Si bé hi ha hagut ministeris i organismes que han tingut escapçaments pressupostaris importants per a l'any 1985, la nostra secretaria d'Estat ha tingut un lleuger increment per a l'any vinent. Això no vol dir que siguem al millor dels mons possibles. Les condicions són dures per a tothom.

I com que el Ministeri està disposat a fer esforços en el camp de l'educació i, en especial, en matèria universitària (malgrat la recessió econòmica), nosaltres no podem esperar que ens ho donin tot fet. Justament quan altres sectors productius de l'Estat estan més perjudicats per la crisi de reajustament, nosaltres hem de donar exemple de responsabilitat.

En particular, hem de fer el bo i millor per, dins les possibilitats del crèdits que se'ns assignarà, fer rendibles al màxim els recursos.

No podem fer un pacte "implícit" de silenci, com el que hi ha hagut a la Universitat espanyola durant molts anys. No molestar per no ésser molestats. No canviar l'estatu quo per mantenir tots els desequilibris. No podem ni hem d'aplicar, emperò, criteris exclusivament mercantilistes. L'ensenyament i la investigació són sempre deficitaris en termes comptables o de curt termini. És a llarga durada que se n'han de mirar els efectes. Hi ha ensenyaments que són més deficitaris que uns altres però que és necessari vetllar i iniciar, car són part essencial del patrimoni del nostre poble o del patrimoni cultural. No calen, però, criteris irresponsables.

La manera d'aconseguir aquests objectius i d'arribar-hi, l'hem de decidir entre tots i hem d'obrir un debat rigorós sobre totes aquestes qüestions. Sé cert que tots sabrem estar al nivell de la responsabilitat que ens demanen.

Només a títol indicatiu vull esmentar algunes actuacions que haurem d'emprendre. No duplicar assignatures amb pocs estudiants. A començaments dels setanta els cursos de matemàtiques, per exemple, es dividien en curs de matemàtiques per a físics, per a matemàtics, per a enginyers de cada especialitat, etc. Ara com ara, i en una universitat de la mida de la nostra, no ho podem fer. Hem d'ésser prou professionals per aconseguir fer cursos unificats que serveixin per a amplis sectors.

La LRU permet fer diplomes propis de cada universitat. Convindrà que aquí nosaltres fem un pas endavant. Els nostres laboratoris són dels més ben equipats de les Illes i, sens dubte, poden i han d'ésser utilitzats de cara a fora.

Els nostres juristes poden fer cursos de reciclatge i especialització, en una societat tan enfocada al sector terciari com és la nostra.

Una línia d'actuació molt important i decisiva és la implantació de nous estudis homologats aprofitant al màxim els recursos que ara tenim, augmentat nul·lament o mínima les despeses. Aquests estudis han d'englobar aquells que donin un servei i responguin a una necessitat de la societat que ens envolta. La Secretaria d'Estat ha estat sensible a aquests tipus de problemes i avui puc dir que en principi ha donat llum verda a un projecte d'Escola Universitària d'Informàtica, especialitzada en Gestió, projecte que haurà de passar per tots els controls i comissions adequats. Hi ha altres projectes que hauran de considerar-se més de prop en el futur.

D'altra banda, no hem de perdre de vista que, a part tota la consideració de tipus econòmic, la Universitat és un centre de cultura i reflexió, per la qual cosa ha de demanar una consciència crítica i ha de contribuir a fer més lliures no solament els seus membres sinó també tots els ciutadans dels seu entorn. Ha d'ésser un motor que ajudi al desenvolupament harmoniós, tant econòmic com cultural, de la comunitat autònoma de les Illes Balears. No som, tampoc, partidaris d'una visió exclusivament financera. Des de l'any 1982 la nostra institució ha pegat un bot cap endavant en el tema de la infraestructura. Hem tingut crèdits i suport financer. En certs casos, dificultats burocràtiques ens han impedit començar algunes obres que teníem aprovades. Esperam resoldre-les amb la col·laboració de tots.

No vull fatigar i condormir el ja malmès o malmenat i pacient auditori, que ja ha hagut de sofrir una allau de parlaments i cerimonial. Probablement ja n'hi ha més d'un com Tersites en el *Troilus* shakesperiana que exclama interiorment: "Ajax m'apallissa i jo el maleesc; tant de bo que fos a l'inrevés."

Baruch Spinoza afirma a la proposició XLII de l'*Ètica*:

"Cell qui ha fet bé a qualcú, mogut per amor o esperança de glòria, s'entristirà si veu que aquest benefici és rebut amb ànim ingràt."

Serveixi aquesta màxima per reiterar la demanda de comprensió de les nostres actuacions. Vull agrair finalment en nom de la Universitat de les Illes Balears i en el meu propi la presència de tots aquells que s'han dignat a ésser ací avui. Sé que en molts casos han hagut d'abandonar obligacions i deures peremptoris.

Moltes gràcies i bon curs!